

Wijkgroenagenda Alteveer/Cranevelt

Naar een kleurrijker groen

Maart 2022

Naar een kleurrijker groen

Deze wijkgroenagenda is geschreven door een kerngroep van wijkbewoners, met input vanuit Gemeente Arnhem.

Kerngroep Wijkgroenagenda, wijkbewoners:

Evert Limburg
Gerrit Jan van Prooijen
Gerda Hendriks
Maurice Lankheet
Lianne Konings
Pascal van der Sandt

Advies & input Wijkgroenagenda vanuit Gemeente Arnhem:

Anne Luijten, adviseur groene leefomgeving
Wim Borghuis, stedenbouw & landschap
Cecilia Klein & Judith Schuring-Berns, beheer openbare ruimte
Sandra Reinhard, gebiedsbeheerder
Vivienne van Sante, stadsdeelmanager wijkonderhoud
Marlies Hallingse, Team Leefomgeving

Inhoudsopgave

Leeswijzer	4
Doel van deze Wijkgroenagenda	4
Afkadering	4
Structureel en flexibel groen	4
Visie	5
Wat is er nu? Karakteristiek van de wijk	5
Ecologische structuur	5
Parken en groengebieden	6
Historische lanen	6
Bomenhoofdstructuur	6
Alteveer	6
Cranevelt	6
Tuinen	7
Biodiversiteit	7
Klimaatadaptatie	8
Eetbare Stad	8
Visie per groeneenheid	9
Historische lanen	10
Bomenhoofdstructuur	10
Gemengde bosgebieden	11
Douglas bosstroken	12
Grasvelden met solitaire bomen en bijenveldjes	12
Parklandschap Veluwe	13
Stadslandbouw	13
Biodiversiteit	13
Klimaatadaptatie	14
Actieplan	15
Presentatie Wijkgroenagenda aan de wijk en ondersteunen bewoners	15
Actualiseren bestaande groene bewonersinitiatieven en starten van nieuwe initiatieven	15
Acties door de gemeente op basis van deze Wijkgroenagenda	18

Leeswijzer

Deze Wijkgroenagenda is opgesteld op initiatief van en door een groep bewoners uit de wijk. De gemeente heeft geholpen bij het proces door de benodigde informatie te verschaffen en mee te lezen en te denken.

Doel van deze Wijkgroenagenda

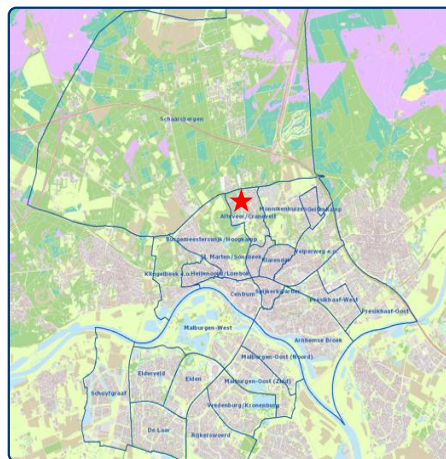
Bewoners in Arnhem kunnen met de gemeente meedenken over het beheer van het groen in de wijk en in sommige gevallen ook meebeslissen. Wij, een groep bewoners van Alteveer/Cranevelt, doen dat onder andere via deze Wijkgroenagenda. We hebben een visie opgesteld waarin staat waar we naartoe willen met het groen in de wijk en wat dit betekent voor het beheer van dit groen. Op deze visie volgt een plan met concrete acties en maatregelen. Deels staan die acties en maatregelen al genoemd in deze Wijkgroenagenda, deels zullen die de komende tijd door ons, samen met de gemeente en de andere bewoners uit de wijk, verder worden ingevuld en vormgegeven. Denk dan aan het inventariseren van plekken in de wijk waar we als bewoners extra bomen willen of minder verharding. Of afspraken over groenschouwen bij onderhoud aan het grotere groen.

Afkadering

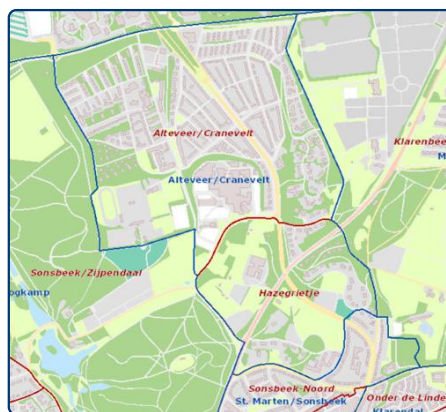
Deze Groenagenda gaat over de buurten Alteveer en Cranevelt. Dit zijn twee van de drie buurten die onderdeel uitmaken van de wijk Alteveer / Cranevelt. De scheiding tussen Alteveer en Cranevelt wordt gevormd door de Kluizeweg. Oostelijk van de (oude) Kluizeweg ligt Alteveer, westelijk ligt Cranevelt. Deze twee buurten samen worden ook wel 'Craneveer' genoemd. De grote doorgaande weg in Craneveer is de Cattepoelseweg, waaraan ziekenhuis Rijnstate is gevestigd. Daaronder (ten zuiden) ligt de derde buurt die onderdeel uitmaakt van deze wijk, namelijk het dunbevolkte Hazegrietje. In dit plan hanteren we de Apeldoornseweg als zuidgrens, het is een natuurlijke begrenzing van de wijk.

Structureel en flexibel groen

Op de wijkkaart hiernaast is het onderscheid aangegeven tussen structureel en flexibel wijkgroen. Structureel groen heeft een belangrijke functie in het kader van landschap en cultuurhistorie, ecologie, water en gebruik. Inrichting en beheer zijn hierop afgestemd. Voor het flexibele groen mogen wij als bewoners meebeslissen over inrichting, gebruik en beheer (uiteraard binnen de beleids- en beheerkaders). In het structurele groen ligt de nadruk op meedenken in plaats van meebeslissen (Groenplan, 2004, p. 108).

De verschillende wijken in Arnhem.

De wijk Alteveer/ Cranevelt en omgeving.

Visie

“Omzoomd en dooraderd door bos”

Alteveer/Cranevelt is een groene wijk omringd door parken en grote groengebieden. Voor duurzaam behoud van de groene kwaliteit van onze wijk is het belangrijk om een duidelijke visie op dit groen vast te leggen. Deze visie biedt de kaders voor beheer en onderhoud.

In deze visie beschrijven we allereerst de karakteristieken van het groen. De karakteristieken vormen groeneenheden of clusters in de wijk, zie de vlekkenkaart verderop. Voor iedere groeneenheid gaan we in op de huidige ontwikkelingen en kijken we naar de keuzemogelijkheden die er zijn. Als laatste beschrijven we de gewenste richting met de eventueel benodigde aanpassingen voor het beheer van het groen in de wijk.

Wat is er nu? Karakteristiek van de wijk

Ecologische structuur

Het groen in de wijk heeft een directe relatie met het grote groen van de Veluwe, een natuurkern waaruit planten en dieren zich verder over de stad kunnen verspreiden. Het groen in de wijk fungeert als verbingszone van veel van deze soorten naar andere groengebieden in de stad. Binnen de wijk zijn de bosstroken en boomstructuren belangrijk voor de ecologie. Niet alleen vanaf de Veluwe naar de andere wijken, maar ook binnen de wijk zelf zijn deze relaties belangrijk. De bomenstructuur langs de Schelmseweg, de groenzone langs de Beethovenlaan en de bosrand op het talud van Rijnstate vormen de verbinding tussen de bosstroken van Cranevelt met de bosstroken rond de Waterbergseweg en de Diepenbrocklaan. Op onderstaand kaartje is deze structuur met pijlen aangegeven.

Ecologische structuur Alteveer/ Cranevelt.

Parken en groengebieden

De wijk is omringd door de volgende parken en grote groengebieden:

- Park Zypendaal
- De Braamberg (Park Ruim Zicht)
- Begraafplaats Moscowa
- Openluchtmuseum
- Burgers Zoo

Deze parken en groengebieden hebben een functie en waarde die uitstijgt boven het wijkbelang. Deze vallen dan ook buiten deze visie.

Historische lanen

In en langs de wijk vinden we een drietal historische lanen:

- Kluizeweg/Oude Kluizeweg (beuk/Amerikaanse eik)
- Waterbergseweg (beuk)
- Schelmseweg (beuk en Amerikaanse eik)

Bomenhoofdstructuur

Door de wijk loopt de Cattepoelseweg waarvan de laanbeplanting onderdeel is van de bomenhoofdstructuur.

Alteveer

Alteveer is aangelegd in de dertiger jaren op een voormalig heideterrein/heidebebossing. Bij de aanleg is het aanwezige reliëf deels afgegraven/uitgevlakt. De bodem op die delen is over het algemeen voedselarm. In de vijftiger jaren is de wijk deels vernieuwd en deels uitgebreid. Het gedeelte rond de Diepenbrocklaan bestaat uit villa's die in het bos zijn aangelegd. Dit deel is omzoomd door bosstroken, die een restant zijn van het oorspronkelijke bos.

Belangrijke groenelementen in Alteveer zijn:

- Het bosgedeelte rond de Diepenbrocklaan met daarin de villa's
- Gazons met solitaire bomen en verspreid liggende heestervakken (Beethovenplein, Beethovenlaan, Bachlaan, Waterbergseweg hoek Diepenbrocklaan, Wagnerlaan, Meirooslaan); op de gazons staan veel soorten bomen met veel cultuurvariëteiten, soms zeldzame soorten
- Woonstraten met veel klein blijvende sierbomen
- De groene gordel rond het terrein van ziekenhuis Rijnstate
- Diverse vlinder/bijenveldjes op de gazons

Cranevelt

Cranevelt is aangelegd in de zestiger jaren in een voormalige heidebebossing (voornamelijk grove dennen).

Bosstroken zijn gehandhaafd en vormen het openbaar groen van de wijk. Daarnaast zijn in veel particuliere tuinen nog restanten van het voormalige bos terug te vinden.

Belangrijke groenelementen in Cranevelt zijn:

- Bosstroken tussen vrijwel alle straten en paden
- Gazons met solitaire bomen (Oremusplein en Eduard van Beinumlaan)
- Diverse groene terreinen rond woningcomplexen en scholen (Kluizeweg, Viottastraat en van Anrooijstraat/hoek Eduard van Beinumlaan)

Bovengenoemde groenelementen zijn in grote lijnen aangegeven op de onderstaande kaart.

Groenelementen.

Tuinen

Het groen in de tuinen van de woningen vormt een belangrijk deel van al het groen in de wijk. In Cranevelt grenzen de meeste achtertuinen direct aan het openbare groen, de bosranden. Hierdoor ervaar je in iedere straat het bosrijke karakter van de wijk. Dat bosrijke karakter wordt ook bepaald door de grote bosrijke tuinen. In Cranevelt zijn die te vinden aan de Amorijsstraat, de Mendelssohnlaan en De Wolfiaan. In Alteveer gaat het om de tuinen bij de woningen aan de Waterbergseweg, de Diepenbrocklaan, de Wagnerlaan en de Van Westrheendelaan. Het is belangrijk dat dit bosrijke karakter behouden blijft bij alle ontwikkelingen in de wijk. In de gehele wijk, dus zowel in openbaar gebied als in tuinen, wordt dit bosrijke karakter dan ook beschermd middels het bestemmingsplan, door middel van de aanleg- en kapvergunning. Zonder deze vergunning mag je als bewoner geen ingrijpende veranderingen aanbrengen in de tuin, zoals het kappen van een boom.

Uit onderzoek van de gemeente blijkt dat de tuinen in Alteveer en Cranevelt zeer groen zijn: slechts 17,3% was in 2020 verhard (Cobra Groeninzicht). Samen met Hazegrietje (11,5% verharding) zijn de tuinen in de buurten Alteveer en Cranevelt het minst verhard van alle wijken in Arnhem (het gemiddelde is 45% verharding).

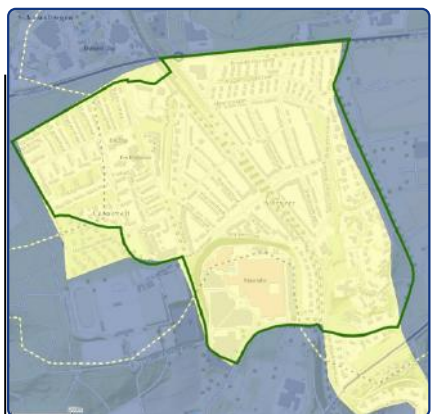
Minder positief is dat op verschillende plekken in Alteveer-Cranevelt het openbaar groen in bezit is genomen door particulieren. Bijvoorbeeld door het bij de eigen tuin te trekken. De gemeente heeft de overtredingen in beeld en staat dit niet toe: openbare grond is immers van iedereen.

Biodiversiteit

De kenmerkende diersoorten voor het bebouwde gedeelte van Alteveer en Cranevelt zijn de gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, zwarte roodstaart, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, oranjetipje, dagpauwoog en wilde bijen (zie Groenvisie, 2017). De Andoornbij is door de wijk geadopteerd om het leefgebied voor deze bij te vergroten. Kenmerkende soorten voor de grote groenstructuur in en om de wijk (Veluws Gradiënt) zijn groene, grote bonte en zwarte specht, eekhoorn, egel, vos, bosuil, oehoe, groenlingen, vinken, ijsvogel, salamanders en sleedoornpage, inclusief inheemse vegetatie. Bijna alle soorten zijn in de afgelopen 5 jaar waargenomen in de wijk (bronnen www.waarneming.nl en Nationale Database Flora en Fauna).

Klimaatadaptatie

Op de Klimaatadaptatiekaart van de gemeente Arnhem zijn de buurten Alteveer en Cranevelt geel, wat betekent dat de bestaande situatie zo veel mogelijk gehandhaafd moet worden. Ze vormen daarnaast een brongebied (groene lijn). Dat houdt in dat het water dat hier valt voor overlast kan zorgen in de zogenaamde putgebieden in de rest van de stad. Om dit te verbeteren moet het hemelwater zo veel mogelijk hier worden opgeslagen en in de bodem infiltreren. Het openbaar groen heeft hier een belangrijke functie in en kan nog meer op deze manier benut en ingericht worden. Bewoners kunnen zelf ook maatregelen nemen en kunnen hiervoor de [subsidieregeling Klimaatadaptatie](#) gebruiken.

Alteveer en Cranevelt Klimaatadaptatiekaart
(Open Data, Gemeente Arnhem).

Infiltratie in berm Cattepoelseweg.

Eetbare Stad

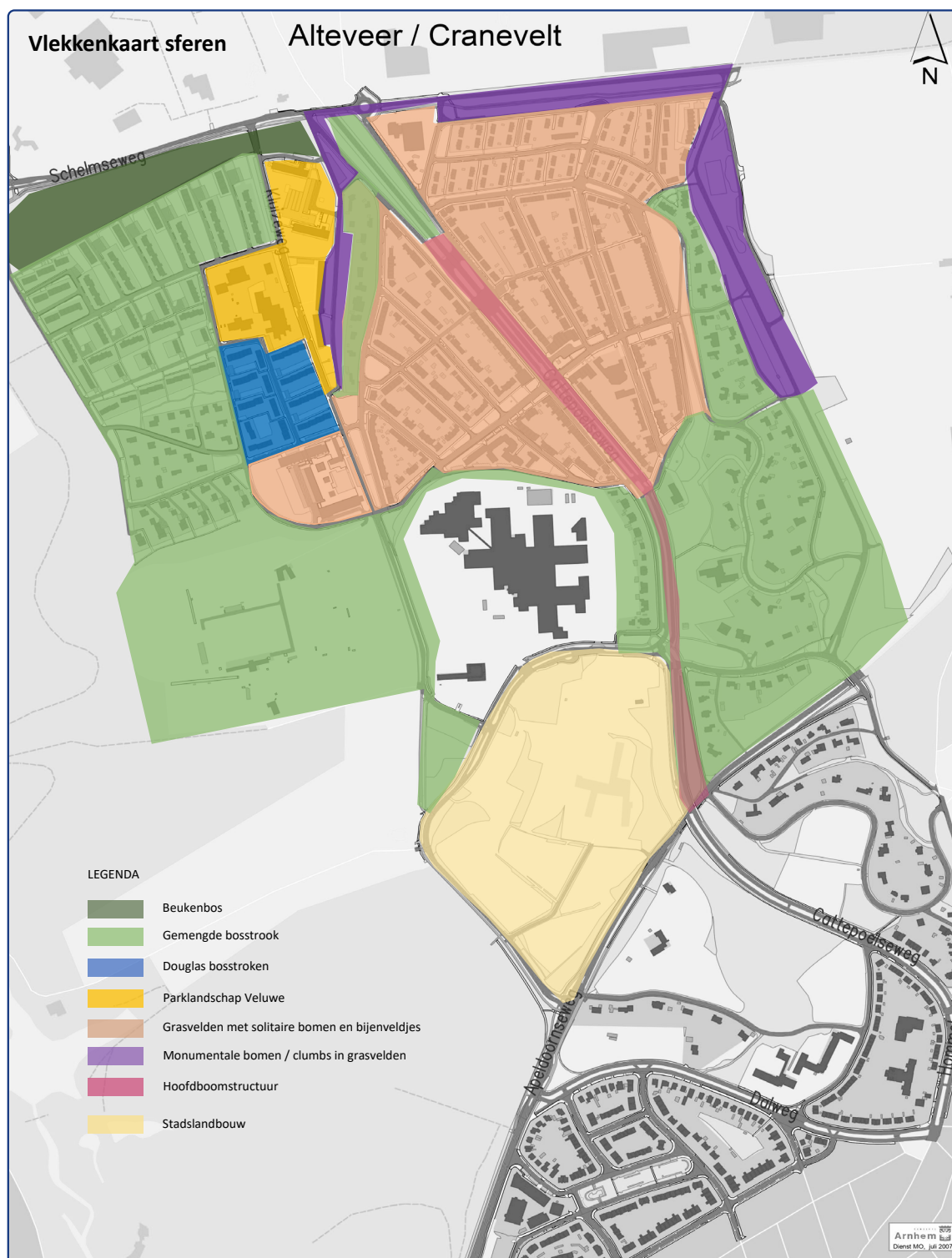
Stadslandbouw kent vele verschijningsvormen, van een buurtpluktuin tot een voedselbos. In Alteveer / Cranevelt hebben we een buurtmoestuin bij de Buurtfabriek en op de Braamberg ligt een volkstuincomplex. Op verschillende plaatsen in de wijk staan bomen en struiken (o.a. walnoten, tamme kastanje, vlier, braam) met eetbare vruchten. Het gebruik van deze vruchten is niet gereguleerd.

Groengebieden die geen specifieke functie hebben, kunnen in de toekomst in overleg met de gemeente ingezet worden voor buurtinitiatieven op het gebied van stadslandbouw, bijvoorbeeld een buurtpluktuin of buurtmoestuin. Hiervoor kunnen initiatieven gebruik maken van de [subsidieregeling Eetbare Stad](#). Doel van deze subsidieregeling is het stimuleren van meer eetbaar groen door en voor bewoners in Arnhem. Hierbij valt te denken aan het realiseren van een buurtmoestuin, een pluktuin, een schoolmoestuin of een ander plan rondom het gezamenlijke kweken van voedsel, zoals groente, fruit en kruiden.

Bij vervanging of aanplant van nieuwe bomen en heesters, kan gekozen worden voor soorten met eetbare vruchten.

Visie per groeneenheid

Het openbare groen in Alteveer en Cranevelt bestaat uit een aantal groentypen die op de onderstaande vlekkenkaart zijn geclusterd tot groeneenheden. Per groeneenheid wordt de visie of het streefbeeld beschreven en de maatregelen in inrichting en beheer die nodig zijn om deze beeld op termijn te bereiken.

Vlekkenkaart groeneenheden.

Historische lanen

De historische lanen worden gekenmerkt door een oude, deels aftakelende boombeplanting (Waterbergseweg, restant beuken aan Kluizeweg tussen Rijnstate en Zijpendaal, delen van de Schelmseweg).

Schelmseweg.

Visie

Behoud van deze belangrijke lanen die onderdeel zijn van de ecologische- en groenstructuur van de wijk.

Maatregelen

Bij uitval moet een keuze gemaakt worden hoe en op welke wijze tot verjonging wordt overgegaan. Individuele verjonging heeft in een beukenlaan geen zin vanwege de sterke lichtconcurrentie tussen de overblijvende beuken. Daarom is een gefaseerde, segmentsgewijze verjonging op delen waar al veel bomen zijn uitgevallen, de aangewezen methode om de verjonging vorm te geven. Afdeling beheer / wijkonderhoud neemt initiatief wanneer zij van mening zijn dat een segment aan onderhoud toe is en betreft dan het Boom Kwaliteitsteam Arnhem en de bewoners daarbij.

Bomenhoofdstructuur

De jonge eikenbeplanting in de middenberm van de Cattepoelseweg kent (mede door de droogte van 2018, 2019 en 2020 en de arme groeiplaats) veel uitval. Daarom is in de middenberm van de Cattepoelseweg ter hoogte van het viaduct met de Apeldoornseweg een wadi (een opvanggeul voor water) aangelegd. Deze geul zorgt er voor dat water beter de bodem in kan zakken. Zo komt er meer water in de grond waardoor planten en bomen in tijden van droogte minder snel uitdrogen. Een ander voordeel is dat het riool minder belast wordt bij hevige buien. In de zijbermen worden de Noorse esdoorns bij uitval vervangen door veldesdoorns. Dit proces van vervanging loopt al sinds de jaren '90.

Visie

De boomstructuur is een belangrijk groenelement in de wijk en de berm kan bijdragen aan de opvang van het hemelwater. Bij noodzakelijke vervanging kan gekozen worden voor diverse soorten in de laan, dit komt de biodiversiteit ten goede.

Maatregelen

Bij uitval van bomen worden verschillende soorten aangeplant, bijvoorbeeld iep en linde, passend bij de soortenrijkdom in de rest van de wijk. Bij nieuwe aanplant worden de groeiplaatsomstandigheden geoptimaliseerd. Vanwege de arme groeiplaats is groeiplaatsverbetering bij uitval en vervanging van groot belang voor het duurzaam uit kunnen groeien van nieuwe aanplant. Met name in het deel van de Cattepoelseweg vanaf Wagnerlaan tot aan de Schelmseweg is groeiplaatsverbetering noodzakelijk, de huidige groei blijft drastisch achter.

Gemengde bosgebieden

Het bosgedeelte rond de Diepenbrocklaan, de groene gordel rond Rijnstate en de bosstroken in Cranevelt worden gekenmerkt door een gemengde bosbeplanting met Beuk, zomereik, Amerikaanse eik en Grove dennen. In het bosgedeelte rond de Diepenbrocklaan met daarin de villa's zijn nog enkele relictten van het oude bos waarneembaar. Het talud langs de Bernard Zweerslaan vormt een overgang tussen het wijkgroen en de bosgebieden rond de Diepenbrocklaan.

De groene gordel rond het terrein van ziekenhuis Rijnstate staat onder druk vanwege doorlopende bouwprojecten van het ziekenhuis. Daarnaast zien we dat de droge zomers van de afgelopen jaren tot een snelle verslechtering van de conditie hebben geleid van de groot uitgegroeide sparren die de ruggengraat van deze groene gordel vormen. In de groenstroken van Cranevelt naderen de grove dennen, die in veel van deze bosstroken tussen de straten en paden staan, het einde van hun gezonde levensduur. Hierdoor vallen steeds vaker exemplaren uit. De bosstroken ontwikkelen zich van primair bos (eerste generatie bos) naar secundair bos. Grove den en berk verdwijnen en maken plaats voor verjonging van o.a. eik, beuk, hult en taxus. Daarnaast treedt er enige verrijking op (door tuinafval en hondenpoep).

Visie

Voor alle bosgebieden geldt dat de bosrelictten behouden moeten blijven en het beheer gericht is op het vergroten van de biodiversiteit.

De bosontwikkeling en bodemrijkdom van de bosstroken in Cranevelt maken het mogelijk om hier een bostype tot ontwikkeling te laten komen dat rijk is aan een zeer grote variatie aan inheemse boom- en struiksoorten. We willen het huidige karakter behouden en de soortenrijkdom vergroten. Het beheer van deze bosstroken is gericht op de conservering van de grove den met de bijmenging van lichthoutsoorten.

Maatregelen

Vanwege de beperkte aanwezigheid van zaadbronnen en de dominantie van met name beuk, hult en taxus is gericht dunnen en het aanbrengen van meer variatie gewenst. Aanplant van soorten als linde, zoete kers, haagbeuk, (evt. steeliep), vogelkers, meidoorn, kardinaalsmuts e.d. zorgen voor een verrijking van de bosstroken. Door het planten van deze lichthoutsoorten in plaats van sterk schaduw gevende soorten, zoals de beuk, zal de waardering van omwonenden voor deze bosstroken groot blijven. Bij een sterke uitval van grove den worden deze op geschikte plekken weer aangeplant. Soms moet daarvoor ruimte gemaakt worden om voldoende licht op de bodem te krijgen voor de nieuwe jonge dennen.

Bij dunning in de bosstroken moet een vorm van mantel-zoomvegetatie langs de randen gestimuleerd worden.

Door juist in die randen inheemse struiken te bevoordelen ten opzichte van schaduwvormende boomsoorten, krijgen deze meer kansen. Kruiden voor zoomvegetaties kunnen in samenwerking met wijkbewoners langs bos- en parkranden worden aangebracht. De bodemgesteldheid biedt mogelijkheden voor soorten als bosandoorn, look zonder look, stinkende gouwe, nagelkruid, dagkoekoeksbloem, heksenkruid e.d.

De aanwezige slechte boomstructuur op het talud van de Bernhard Zweerslaan vervangen door duurzame boomsoorten met een mantel- en zoomvegetatie langs de randen met o.a. sleedoorns, meidoorn en een beperkt aandeel taxus en hult.

Voor de groene gordel rondom Rijnstate is een beheerplan, gericht op de duurzame instandhouding, cruciaal.

Voor de bosstroken is een principe beplantingsrichting vastgelegd, mogelijk moeten we die wijzigen in samenhang met deze wijkvisie.

Douglas bosstroken

Dit zijn de bosstroken bij de oost-west lopende woonstraten tussen de Kluizeweg en de Eduard van Beinumlaan. In de bosstroken staan overwegend Douglas sparren met weinig ondergroei. De bomen worden erg groot in deze smalle stroken. Enkele jaren geleden heeft de gemeente een omvorming voorgesteld, wat leidde tot vele reacties. De stroken hebben vooral een betekenis voor de direct aanwonenden en minder voor het totale groenbeeld van de wijk.

Visie

Gelet op karakter en de betekenis voor het totale groen van de wijk, hebben de bewoners een grotere inbreng in het eindbeeld en het beheer van de stroken. Het is wel belangrijk dat de stroken als bosstroken behouden blijven, maar behoud van de Douglas hoeft niet het uitgangspunt te zijn. Omvorming naar een meer gemengd bostype is ook mogelijk. Bij ingrijpende veranderingen moet er per straat wel consensus zijn.

Maatregelen

Geleidelijke omvorming gericht op een bredere soortensamenstelling en leeftijdvariatie van de bosstroken in overleg met de bewoners. De ontwikkeling van een zoomvegetatie is gewenst.

Grasvelden met solitaire bomen en bijenveldjes

Op een deel van de grasveldjes staat een deels verouderend bomen- en heesterbestand met periodiek uitval van oude en/of zieke exemplaren. Met name langs de Beethovenlaan is de komende jaren uitval te verwachten. De arme groeiplaats speelt hierbij een belangrijke rol.

Door de verschillende functies van de diverse grasveldjes (speelplek, jeu de boules baan, bijenveldjes) is een rommelig en weinig samenhangend beeld ontstaan.

Het open karakter van het grasveld langs de Eduard van Beinumlaan, bij de ingang van de bosrijke wijk, is prettig en schept ruimte. Wel valt op dat de groeiplaatsomstandigheden niet optimaal zijn, het recent gerenoveerde Oremusplein blijft achter in de ontwikkeling.

Visie

De grasvelden langs de Beethovenlaan en de groene gordel rond Rijnstate vormen de verbinding tussen de bosstroken in Cranevelt en die bij de Diepenbrocklaan. Deze structuur moet versterkt worden. Bij vervanging is behoud van de aanwezige grote variatie aan boom- en heestersoorten het uitgangspunt. Qua soortkeuze moet aangesloten worden bij de aanwezige arme (droge) groeiplaats, en tevens gelet op meerwaarde voor insecten. De diverse vlinder/bijenveldjes op de gazons kunnen daarmee sterker onderling verbonden worden. Het open karakter van het groen bij de entree van Cranevelt moet behouden blijven. Bij herinrichting en beheer meer aansluiten bij het natuurlijke karakter van het groen in Cranevelt.

Maatregelen

De eenheid langs de Beethovenlaan kan versterkt worden door het aanbrengen van hagen of laag vrijuit groeiende heesters aan de wegzijde. Op deze manier ontstaan een soort afzonderlijke kamers waarbij verschillende sferen en invullingen mogelijk zijn. De hagen en de diversiteit in boomsoorten zijn de structuurdragers waardoor de schakel tussen de bosgebieden van Cranevelt en Alteveer behouden blijft. Bijkomend voordeel is dat dit de verkeersveiligheid ten goede kan komen, het is een natuurlijke afbakening waardoor kinderen veiliger kunnen spelen. Op verschillende plaatsen is de maaifrequentie van de berm reeds verlaagd, door de verschraling zal de grasgroei afnemen en komt er meer ruimte voor diverse kruiden. Bij vervanging van boomsoorten is het gewenst om meer inheemse soorten aan te brengen. Langs het gazon aan de Eduard van Beinumlaan is aanleg van een bloemrijke zoomvegetatie langs de bosstrook gewenst.

Parklandschap Veluwe

Tot deze groeneheid behoren de diverse groene terreinen rond woningcomplexen en scholen rond de Kluizeweg. Karakteristiek voor deze groene terreinen rond de Kluizeweg, Viottastraat en van Anrooijstraat/hoek Eduard van Beinumlaan is het parkachtige karakter met soorten passend bij de bosachtige omgeving. Het gebied wordt gekenmerkt door open vlaktes met enige glooiing in het maaiveld, boomgroepen en grote heestervakken. De soorten sluiten aan bij het boskarakter.

Visie

Bij beheer en nieuwe ontwikkelingen dit parkachtige karakter behouden en versterken.

Maatregelen

De geplande vervanging van het scholencomplex is een uitgelezen kans om dit parkachtige karakter voort te zetten. Een beschrijving van het gewenste parkachtige karakter is onderdeel van de randvoorwaarden voor de ontwikkelaar.

Stadslandbouw

Op dit moment zijn er volkstuinen op de Braamberg en is er een buurtmoestuin bij de Buurtfabriek. Groengebieden die geen duidelijke functie hebben, kunnen in overleg met de gemeente en met behulp van de subsidieregeling Eetbare Stad benut worden voor een vorm van stadslandbouw. Met name de grasstroken langs de Beethovenlaan, in de "kamers" die hier voorgesteld zijn, en het Oremusplein lenen zich hier prima voor. Bewoners kunnen hier initiatieven ontwikkelen.

Biodiversiteit

Bij het beheer en bij herinrichting van groengebieden is het vergroten van de biodiversiteit de leidraad. We willen het leefgebied van karakteristieke soorten voor de wijk verbeteren en vergroten. Door gerichte maatregelen zoals de aanplant van sleedoorn en het vergroten van de kruidachtige vegetatie willen we bijvoorbeeld de Sleedoornpage, Andoornbij en de Resedamaskerbij bevorderen.

Klimaatadaptatie

We willen zoveel als mogelijk maatregelen treffen om het hemelwater niet af te voeren naar lager gelegen wijken, maar door middel van wadi's en opvang in de bermen te laten inzijgen in de bodem. In Cranevelt zijn de wegen afgekoppeld van het riool en wordt het hemelwater afgevoerd naar het infiltratieveld in het park Zypendaal. Ook een groot deel van de hemelwaterafvoer van de woningen in Cranevelt en Alteveer is afgekoppeld, veel woningen hebben een bezinkput in de tuin. Nader onderzoek is noodzakelijk om te kijken of hier nog winst te behalen valt. We streven ernaar dat 70% van alle woningen het hemelwater op eigen terrein opvangt, middels regentonnen en/of bezinkputten.

Veel tuinen in de wijk zijn groen, maar we zien een lichte toename van de versteende (voor-)tuin. Door een gerichte campagne zoals recent in andere wijken is uitgevoerd, tegelwippen, proberen we de hoeveelheid verharding in tuinen te verminderen.

Actieplan

Presentatie Wijkgroenagenda aan de wijk en ondersteunen bewoners

We hebben de volgende plannen om de maatregelen in deze Wijkgroenagenda verder uit te werken en de inhoud ervan te communiceren met de wijk:

- De opstellers van dit groenplan gaan door als Werkgroep Groen, deel uitmakend van de Wijkraad Alteveer - Cranevelt.
- Komend voorjaar zal de werkgroep in samenwerking met de gemeente het groenplan voorleggen aan de bewoners van de wijk.
- Ook organiseren we een aantal wijkwandelingen waarin steeds een ander groentype centraal staat.
- In het wijkblad Craneveer komt een vaste rubriek over het groen in de wijk.
- Bewoners roepen we op om groene initiatieven te starten. Als Werkgroep Groen kunnen we de bewoners adviseren (over soorten groen, beschikbaarheid plantmateriaal, financiële middelen).

Actualiseren bestaande groene bewonersinitiatieven en starten van nieuwe initiatieven

Adopteer een bij

De wijk Cranevelt heeft de Andoornbij geadopteerd. De Andoornbij komt voor bij bosranden en parklandschappen en nestelt in dood vermolmd hout. De bij vliegt op lipbloemigen en ruwbladigen. De Bosandoorn en Moerasandoorn worden bezocht maar ook de Gewone Brunel, Echte Gamander en de Grote kattenstaart. Bewoners die mee willen helpen met het vergroten van het leefgebied voor de Andoornbij kunnen deze planten aanplanten en dood hout in de tuin leggen. Op de Wolfiaan (ter hoogte van nr. 8) is een schaduw-voorbeeldtuin. Het dood hout ligt aan de overkant in Park Zypendaal. Plantjes kunnen wijkbewoners ontvangen via Arnhem Zoemt.

Door middel van een artikel in het wijkblad worden bewoners geïnformeerd en gestimuleerd, mogelijk kunnen er planten uitgedeeld worden.

Bijenveldjes in Cranevelt, aangelegd en onderhouden door bewoners © Vivienne van Sante (Gemeente Arnhem)

Omgekeerd maaibeleid / Extensief maaibeheer

Vanaf 2020 zijn de middenberm van de Cattepoelseweg en het grasveldje van de Eduard van Beinumlaan anders onderhouden. Het voorheen korte gazon wordt nu als kruidenrijk gras gemaaid. Het gaat heel goed met deze kruidenrijke grasveldjes en bermen; het is kruidenrijker én er komen goede reacties vanuit de wijk. Daarom zijn vanaf 2021, op verzoek van de wijk, nog veel meer grasveldjes kruidenrijker gemaaid (zie het kaartje): de Ockeghemlaan, Wolflaan, Peter van Anrooylaan, Kluizeweg (zuidelijk deel tussen E. van Beinumlaan en Oude Kluizeweg), Beethovenlaan (delen), Bernard Zweerslaan, zijbermen Cattepoelseweg, Meyrooslaan en Sweelincklaan-noord. De speelveldjes, het gras nabij winkelcentra en de bijenveldjes die door bewoners worden onderhouden, blijven zoals het is. Ook zorgen we ervoor dat het gras bij de uitzichtthoeken voor het verkeer veilig blijft.

Rode strepen: grasveldjes/bermen die in 2021 voor het eerst kruidenrijk worden gemaaid.

Extensief maaibeheer aan de Kluizeweg © Vivienne van Sante (Gemeente Arnhem).

Groene daken op de vele garageboxen

In 2021 heeft er een artikel over groene daken in het wijkblad gestaan. Op veel plekken in de wijk staan clusters garageboxen. Door de geaccidenteerde ligging van de wijk, heb je op verschillende plekken zicht op de daken van de garages. Door deze daken te vergroenen, wordt de temperatuur ter plekke getemperd, minder hemelwater afgevoerd en kan de biodiversiteit toenemen. De gemeente heeft hier een subsidieregeling voor. De werkgroep gaat op zoek naar een initiatiefnemer voor een project om garagedaken te vergroenen.

Actie tegelwippen

Als kerngroep hebben we de volgende locaties in kaart gebracht om te vergroenen. Samen met de gemeente wordt nu gekeken welke plekken hier ook echt voor in aanmerking komen.

Kleine voedselgevende struiken en boompjes, diverse locaties in de wijk

Op diverse locaties in de wijk kunnen voedselgevende struiken en bomen aangeplant worden. Initiatieven van bewoners hiervoor kunnen, wanneer die er zijn, wellicht op veel plekken gehonoreerd worden.

Overige acties met bewoners

Vanuit de voorgestelde maatregelen kunnen een aantal projecten opgepakt worden door bewoners:

- Talud Bernhard Zweerslaan: samen met bewoners takkenrillen en vlechthagen maken.
- Woonstraten Alteveer en Cranevelt: adoptie boomspiegels – inplanten en beheren van boomspiegels in de verharding en in gazons, met soorten die de biodiversiteit vergroten.
- De verschillende “groene kamers” langs de Beethovenlaan kunnen door bewoners ingericht en beheerd worden, waarbij de hagen en de boomstructuur behouden moet blijven.
- Bevorderen en stimuleren van een zoomvegetatie langs de verschillende bosstroken.
- Langs de bosrand op het grasveld bij de Eduard van Beinumlaan kunnen eetbare struiken zoals bessen geplant worden, met handhaving van de aanwezige mantelbegroeiing. Het open karakter moet wel behouden blijven.

Acties door de gemeente op basis van deze Wijkgroenagenda

Onderhoud

Het onderhoud van de wijkbosjes/struwelen gebeurt eens in de vijf jaar en staat voor 2023 op het programma van de afdeling wijkonderhoud van de gemeente. De gemeente neemt het initiatief om met de nieuwe werkgroep een rondgang te maken langs de wijkbosjes in de herfst van 2022.

Rijnstate: inrichting buitenterrein

Rijnstate is bezig met plannen voor de inrichting van hun buitenterrein. De gemeente zal hierbij inbrengen dat de groene omzoming van Rijnstate een belangrijke groene verbinding vormt tussen park Zypendaal en de bosstrook rond Diepenbrocklaan. Dat uit de Wijkgroenagenda naar voren komt dat deze strook in verval is geraakt en dat het beheer hier gericht moet zijn op duurzame instandhouding. De gemeente gaat ook na of en hoe bewoners bij dit plan betrokken worden/blijven.

Nieuwbouw schoolomgeving De Zyp

Gemeente verwijst in de gesprekken over de nieuwbouw naar deze Wijkgroenagenda. En dat de wijk kansen ziet om bij de nieuwbouw het parkachtige karakter voort te zetten en te versterken. Gemeente zal vragen hoe omwonenden hierin mee worden genomen.

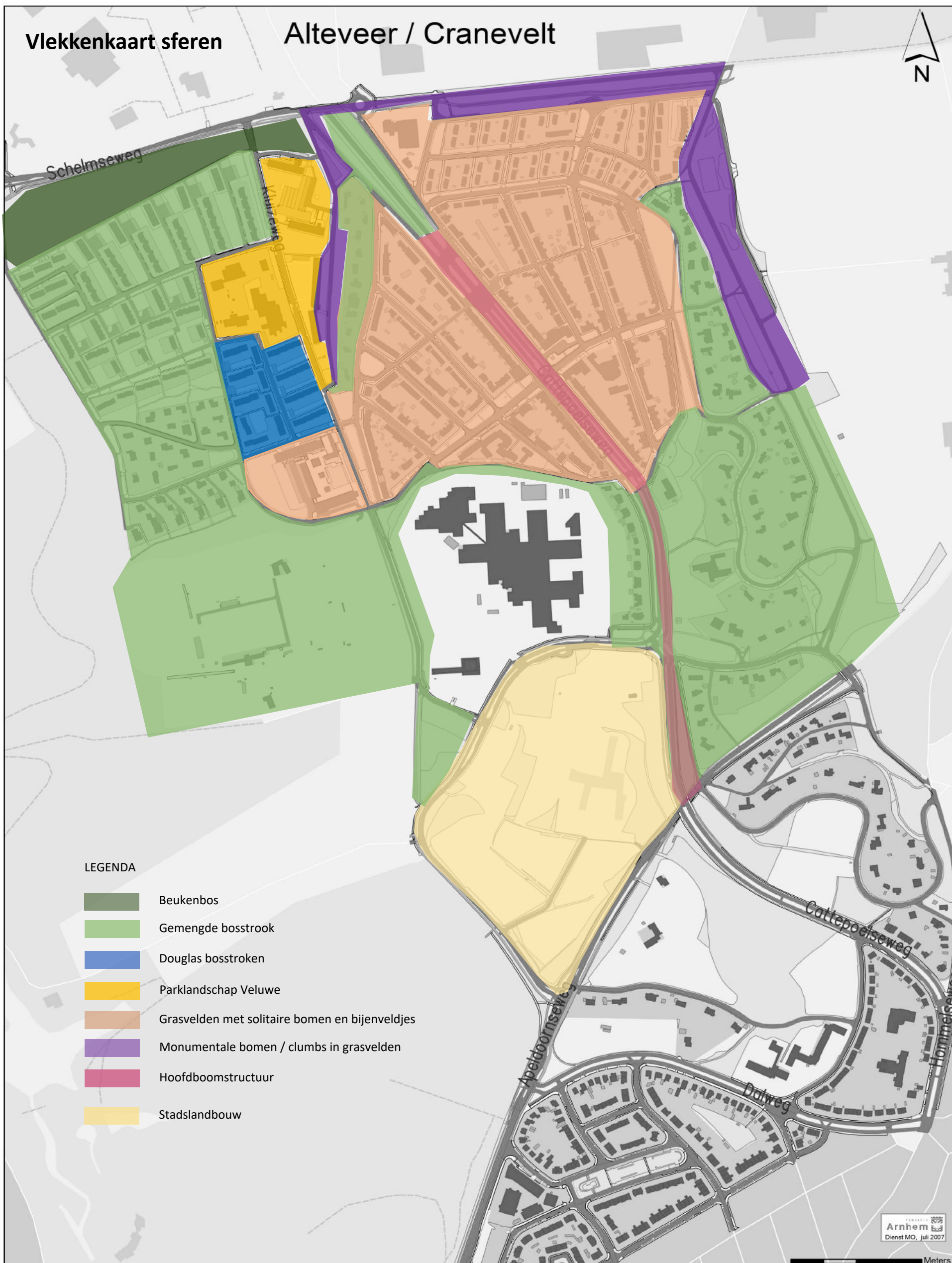
Oremusplein

Tijdens de wijkfietstocht in het kader van deze Wijkgroenagenda zagen bewoners en gemeente kans meer te doen met dit terrein (bijvoorbeeld eetbaar groen, ontmoeten).

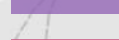
De flat aan het Oremusplein van Volkshuisvesting wordt in 2022 gesloopt en opnieuw gebouwd. De voetprint van de flat wordt groter dan de huidige. Hierdoor kan Volkshuisvesting ook wat zaken oppakken binnen de openbare ruimte aan het Oremusplein. De gemeente gaat kijken of hier samen met Volkshuisvesting en (toekomstige en huidige) bewoners verdere uitwerking aan kan worden gegeven.

Beethovenlaan

Het riool aan de Beethovenlaan, de Lisztstraat en klein deel van de Bachlaan moet gerenoveerd (ondergronds en geen consequenties voor erboven) of vervangen worden. Wanneer dit project wordt opgepakt zijn er kansen om samen met bewoners meer te vergroenen (weg kan versmald worden op sommige plekken) en de groenstrook opnieuw in te richten.

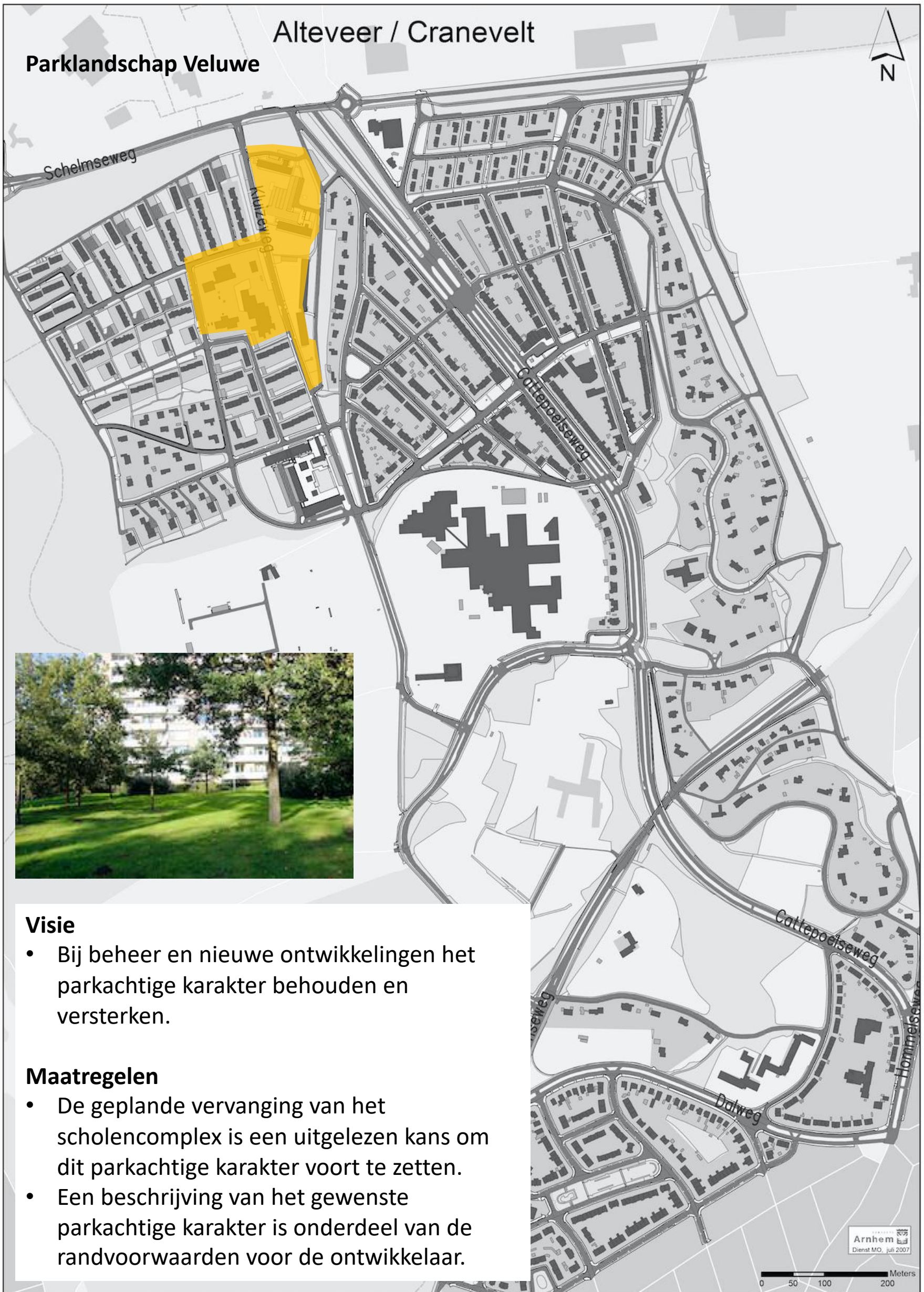

LEGENDA

- Beukenbos
- Gemengde bosstrook
- Douglas bosstroken
- Parklandschap Veluwe
- Grasvelden met solitaire bomen en bijenveldjes
- Monumentale bomen / clumbs in grasvelden
- Hoofdboomstructuur
- Stadslandbouw

Alteveer / Cranevelt

Parklandschap Veluwe

Visie

- Bij beheer en nieuwe ontwikkelingen het parkachtige karakter behouden en versterken.

Maatregelen

- De geplande vervanging van het scholencomplex is een uitgelezen kans om dit parkachtige karakter voort te zetten.
- Een beschrijving van het gewenste parkachtige karakter is onderdeel van de randvoorwaarden voor de ontwikkelaar.

Alteveer / Cranevelt

Douglas bosstroken

Visie

- Behouden als bosstrook, maar samenstelling van de soorten kan verschillen.
- Omvorming naar gemengd bos is mogelijk.
- Bewoners hebben hier grote inbreng in.

Maatregelen

- Geleidelijk omvormen van de bosstrook in overleg met de bewoners.
- Ontwikkelen van een zoomvegetatie is gewenst.

Alteveer / Cranevelt

Gemengd bos

Visie:

- Behoud bosrelicten en huidige karakter
- Beheer gericht op vergroten biodiversiteit / conservering van de grove den met bijmenging van lichthoutsoorten

Maatregelen:

- Gerichte dunning: minder beuk, taxus en hulst
- Aanplant van o.a. linde, zoete kers, haagbeuk, vogelkers, meidoorn en kardinaalsmuts
- Vergroten van de soortenrijkdom
- Bij sterke uitval worden op geschikte plekken nieuwe dennen aangeplant.

Alteveer / Cranevelt

hoofdboomstructuur

Visie

- De boomstructuur is een belangrijk groenelement, de berm kan bijdragen bij de opvang van het hemelwater.
- Bij noodzakelijke vervanging kiezen voor diverse soorten in de laan, dit komt de biodiversiteit ten goede.

Maatregelen

- Bij uitval de Noorse esdoorns vervangen door veldesdoorns.
- Vanaf Wagnerlaan tot aan de Schelmseweg groeiplaatsverbetering uitvoeren.
- Bij uitval van bomen worden verschillende soorten aanplanten.

Alteveer / Cranevelt

Monumentale bomen en clumbs

Visie

- Behoud van deze lanen als onderdeel van de ecologische- en groenstructuur van de wijk.

Maatregelen

- Bij uitval een gefaseerde, segmentsgewijze verjonging toepassen.
- Afdeling beheer / wijkonderhoud neemt initiatief en betreft het Boom Kwaliteitsteam Arnhem en de bewoners daarbij.